

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА В ІСТОРИЧНІЙ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНИ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ
УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

ББК 63.3 (4УКР)

Д 76

Випущено на замовлення

Українського інституту національної пам'яті

Редакційна колегія

Ігор Юхновський (відповідальний редактор)

**Людмила Герасименко, Владислав Гриневич, Віктор Король,
Олександр Лисенко, Ростислав Пилявець, Іван Патриляк**

Друга світова війна в історичній пам'яті України.

Д 76 (За матеріалами Українського інституту національної пам'яті) /

[Упорядники: Л. Герасименко, Р. Пилявець] – Київ-Ніжин:

Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 247 с. + 22 с. іл.

ISBN 978-966-2213-37-9

537682

У виданні представлено матеріали про причини, перебіг і наслідки однієї з найбільших і найтрагічніших подій в історії Українського народу ХХ століття – Другої світової війни. В основу праці покладено ідею боротьби Українського народу за власну Державу, яка не припинялась з поразкою національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Через відсутність незалежної української держави українці опинились по різні сторони фронту. У запропонованій книзі проаналізовано події, що відбувались на території України, починаючи від проголошення Карпатської України у березні 1939 р., і завершуючи подіями на Далекому Сході у вересні 1945 р. (На основі значного масиву матеріалів розглянуто основні аспекти формування історичної пам'яті Українського народу про Другу світову війну в сучасній Україні.)

При підготовці видання використані матеріали, надані Українському інституту національної пам'яті доктором історичних наук, професором Лисенком О.Є., доктором політичних наук Гриневичем В.А., доктором історичних наук, професором Королем В.Ю. та кандидатом історичних наук, доцентом Патриляком І.К., а також матеріали одинадцяти круглих столів, проведених в Українському інституті національної пам'яті за участю провідних науковців і дослідників.

ISBN 978-966-2213-37-9

ББК 63.3 (4УКР)624

© Український інститут
національної пам'яті, 2010
© ПП Лисенко М.М., 2010

ЗМІСТ

Переднє слово.....	3
I. Україна напередодні та на початку Другої світової війни	19
1. Україна напередодні війни.....	19
2. Від Мюнхенської змови до пакту Молотова – Рибентропа	27
3. «Українське питання» в політиці європейських держав. Карпатська Україна.....	32
4. Німецько-польська війна. Радянсько-польський збройний конфлікт	36
5. «Радянізація» Західної України	40
6. Радянсько-фінська війна 1939 – 1940 рр. Українці у «Зимовій війні»	44
7. Анексія Радянським Союзом Бессарабії та Північної Буковини.....	48
II. Україна у війні між Німеччиною та СРСР (1941 – 1942).....	51
8. Переддень зіткнення агресорів. Співвідношення сил сторін	51
9. Бойові дії на території України у 1941 р. <i>Прикордонні бої. Волинська танкова битва. Оборона Києва. Уманський, приазовський, кримський і київський «котли» Оборона Одеси і Севастополя. Втрати Червоної армії</i>	<i>61</i>
10. Відступ. Евакуація. Руйнація: <i>Евакуація матеріальних цінностей та людей. Тактика «випаленої землі». Терор, розстріли в'язнів</i>	<i>76</i>
11. Бойові дії наприкінці 1941-го – у першій половині 1942 р. <i>Битва за Москву. Харківська та Кримська операції 1942 р.....</i>	<i>83</i>

III. Українські землі в умовах окупації	90
12. Адміністративно-територіальні утворення в окупованій Україні. Окупаційна адміністрація	90
13. Економічна політика окупантів. Остарбайтери	95
14. Расова та культурна політика нацистів	101
15. Столиця України в роки окупації	102
16. Нацистський терор проти населення	107
17. Голокост	108
18. Трагедія військовополонених.....	112
19. Населення в умовах окупації. Українське культурне та духовне життя	115
20. Опір «Новому порядку». Партизанський рух в Україні	124
IV. Український національно-визвольний рух в роки війни.....	131
21. Уряд Української Народної Республіки в еміграції. «Поліська Січ» Тараса Бульби-Боровця	131
22. Організація Українських Націоналістів. Створення Української Повстанської Армії.....	136
23. Українсько-польський конфлікт	146
24. Діяльність Українського Центрального та Українського Національного Комітетів	155
V. Звільнення території України від нацистів.	167
25. Бойові операції по звільненню України в 1943 – 1944 рр.	
<i>Сталінградська битва. Битва на Курській дузі. Белгород-Харківська наступальна операція. Донбаська операція. Воєнні дії на Лівобережній Україні. Битва за Дніпро. Битва за Правобережну Україну. Значення поставок ленд-лізу в зміцненні боєздатності ЧА. Відкриття другого фронту в Європі.</i>	<i>167</i>
26. Повернення радянської влади.....	190

VI. Українці на фронтах Другої світової війни.....	196
27. Звільнення країн Східної і Центральної Європи. Антифашистські повстання	196
28. Українці у складі армій союзників та у Русі Опору країн Європи	205
29. Українці у Збройних силах Німеччини.....	212
30. Завершення Другої світової війни	217
VII. Підсумки війни	220
31. Втрати України у Другій світовій війні	220
32. Створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжна- родних відносин	224
33. Геополітичні підсумки Другої світової війни для світу та України	229
VIII. Пам'ять про Другу світову війну в Україні	235
ВИСНОВКИ.....	241